

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Solia dela Blaj

de Dr. Ioan Coltor.

Am fost deprinși să cetim cu plăcere articolii semnați *v. mol.* în „Gazeta Transilvaniei”. Ne făceau totdeauna impresia, că stăm de vorbă cu un om cu multă tragere de inimă și cu dreaptă cumpănă la judecată. Ne-a surprins însă foarte mult, când cetind celea scrise de *v. mol.* în Nr. 224 al Gazetei brașovene, aflăm că cel mai fecund articolist al acestui ziar începe să-și schimbe părerile și să dea găzduire sub vârful condeiului său unor idei, pe cari le credeam departe de peana lui de atâtea ori atât de cuminte.

În rândurile de cari e vorba cunoscutul nostru anonim se face *advocatul* „fantelui” dela „Românul”, a celui cu de tristă pomenire „Venii Apostoli” și înfierează cu-tezanța „Unirei” și a „Culturii Creștine” de a protesta împotriva prozelitismului neunit și de a amenința cu boicot foile, cari nu știu să ne apere ființa noastră națională, decât cu arme pătate cu sângele bisericii noastre. Pentru Dl. *v. mol.* lozinca e dată, întreg neamul românesc este de acord, *pressa* și-a spus cuvântul: confesionalismul uniților este azi un pericol pentru interesele noastre vitale, deci — îndemnul la *shizmă* a celor 70,000 e deplin justificat.

Este atât de ademenitoare fraza aceasta: „toți așa cred, toți sunt de acord, lozinca e spusă, parola e dată”, pentru puterea morală ce zace în argumentul dedus din consimțământul tuturor. Nu ni-se pare însă, că acest *consensus universalis* ar milita pentru concluzia dedusă acum de dl. *v. mol.*

Să fi fost articolistul nostru la Blaj, când în primăvara anului acestuia s'au întrunit toți *protopopii*

uniți din întreaga arhidieceza ca să vadă ce este de făcut în chestia mare ce-i preocupa pe toți și s'ar fi convins, că lozinca nu e spusă, parola nu e dată încă... Indată ce s'a deschis ședința, se înalță un venerand bătrân, înalt, cu părul alb și cu fruntea cinstită de întreg Ardealul și ține să spună *cu aplauzul tuturor*, că bine că episcopia maghiară ne-a creat o poziție atât de dureroasă, binecă amărăciunea ce cuprinde sufletele tuturor credincioșilor bisericii noastre este atât de cumplită, totuș să se știe de ori și cine, că în inimile noastre nu găsește resunet strigătul de răsunare *Los von Rom*, că credința noastră nu e o marfă atât de ieftină, ca să ne-o vândă cu ușurință toți copilașii, cari scriu azi la gazetă. Noi ne știm iubi neamul, și am dat dovezi destule despre aceasta, dar noi avem în suflet și credința noastră, carea nime pe lume nu ne-o va smulge nici când. Și tot la consfătuirea aceasta să fi fost de față toți scribii nechemati cari apără părerea Dlui *v. mol.* ar fi observat cât de mult s'au simțit jigniți acești vrednici pioneri ai bisericii unite, de „gestul” din „Românul” apărut tocmai în ziua aceea și ar fi auzit cu câtă căldură a știut să apere unirea cu Roma, cel care mai alaltăeri a impus atât de mult sibienilor cu priceperea sa elocventă în curarea boalelor ce ne bântue trupul și ar fi înțeles cum a fost tocmai atunci când s'a pronunțat întâia dată vorba *boicot*.

La Alba-Iulia apoi s'au manifestat în toată splendoarea lor măreață amândouă aceste simțăminte atât de înfrățite în sufletele tuturor românilor uniți: dragostea de legea lor și dragoste de limba lor. *Peste 20,000 de Români uniți* strânsi în peregrinaj pios la mormântul celui ce a fost urzitorul

legătorei noastre cu Roma *n'au aflat de bine să rupă pecetele de-acum sunt 200 de ani, nici să scoată din țărână cenușa lui Atanasie și să o spulbere în vânt*, ci au ținut să dovedească în chipul cel mai sărbătorec întreg neamului românesc, *că ei știu și voesc să fie Români și știu și voesc să fie uniți*. Și au fost de față la A. Iulia mulți, foarte mulți din cei „70,000”, și lozinca totuși nu s'a dat, parola totuș nu s'a spus... Acest congres solemn ar fi putut fi de ajuns, ca să convingă pe toți, cari ar fi fost supuși ispitei prozelite, că o astfel de ispită vine de-adreptul dela dușmanul neamului nostru și că îmbrățișată de unii, ea ar găsi cu sutele de mii suflete cari să-i reziste, și că în chipul acesta în vremile grele în cari trăim noi, în loc să ne legăm ranele și să purcedem, cum ziceau bătrânii, *viribus unitis* înspre lumina mare a idealelor comune, noi am readuce epoca aceea, când în toate trebile noastre politice și culturale, prima întrebare ce se desprindea de pe busele fiecărui om de bine suna astfel: *vine ea oare dela Blaj ori doară vine dela Sibiu, și întors...?*

Și ca să se convingă și mai mult Gazeta, ar fi putut întreba, dacă e drept ce spun, pe cel care a ajutat-o în zilele bătrânețelor năcăjite, pe cel la care ține atâta tot pământul românesc, când și el între trimișii meetingului dela A.-Iulia la Esc. Sa Mitropolitul dela Blaj, a ținut să vorbească cu entuziasm de mândria lui că e unit, nu pentru că poate cateheza mai mult ori mai puțin ascultată pe băncile școlii l-ar fi convins de adevăr, și poate nici pentru că pe genunchii măicuții sale ar fi ascultat povețe catolice, ci intuiția vieții românești actuale, ci limpezimea glorioasă a tradițiilor

neamului nostru, în istoria căruia ori ce faptă mare se leagă de-un greco-catolic, orice moment istoric, de numele unui credincios al Blajului, orice eveniment hotărîtor în acești din urmă doi secolii de trezire națională se ține strâns de umbra unui unit ori și de a unui unit; aceste l-au făcut pe el și pe cei de-un gând cu el să fie cu fală la aceasta biserică sfântă, care își are încă chemarea ei mare în sânul neamului românesc.

Nu e așa Dle v. mol., că a fost cam riscat cuvântul Dtale cel cu *maxima enunțată de manifestarea unanimă a opiniei publice*? Nu e așa, că nu tocmai toți sunt de acord cu ce se așterne pe hârtia răbdurie astăzi la noi? Nu e așa, că un milion și jumătate de uniți cu *preapuține excepții* nu împărtășesc aserțele Dtale? Iar cifra de un milion și jumătate nu e tocmai măruntă când numărul întreg abia trece cu ceva peste trei milioane!?

Să fi fost Dta la Cluj când cu vestita conferență a celor 50 aleși la Bălgărad, de sigur că te-ai fi convins încă odată, că *unanimitatea* Dtale nu e maximală și că *maxima Dtale nu e absolut de loc unanim admisă*.

Și să vii Dta și acum la Blaj să întâlnești preoți bătrâni cu plețele albe și cu privirea cinstită, sosiți

din toate colțurile vlădiciei noastre și să ascultați pe acești străjeri ai neamului, cari vin să-și cerceteze vlăstarele crescute prin școlile Blajului și să ne întrebe, că „ce ne facem cu »Gazeta«, și ce cu »Românul« și te vei convinge din nou, că *maxima Dtale e unanim respinsă*.”

Tocmai de aceea noi ținem să relevăm cu toată tăria, că *presa noastră de astăzi, pe cât ar fi ea de naționalistă și de autorizată, permițând să i-se umplă coloanele de valurile de negreală ale tuturor eroilor anonimi, nu reprezintă opinia publică unanimă a Românilor dintre Tisa și Carpați, și în special nu cea a celor interesați mai întâiu: a Românilor uniți, și în consecvență ea nu slujește de loț intereselor mai înalte ale neamului nostru, ci dinpotrivă ne dă cea mai nefericită soluție celei mai grele probleme ce o avem astăzi să o rezolvăm*, — căci și dacă ne-ar mântui naționalitatea celor dela Hajdudorogh prin trecerea lor la *neunire* — ceea ce pentru noi este absurd, știind bine, că guvernul nu-și va lăsa atâtea mii de români să-i scape din mâni, până când ar putea să le croască cu toată ușurința o biserică ortodoxă — ar crea totuși o stare de tot dureroasă în rândurile noastre, pe cari poate le-ar destrăma pe multă vreme înainte...

Auzit-ațișolia dela Blaj voi „apostoli ai oricărei religii?” Auzit-o-ați și „voi apostoli ai neamului românesc, suflete generoase, cari v-ați cutremurat cetind faimoasa bulă „Christifideles Graeci“, înțeles-ați?” *Vremea apostolatelor n'a trecut, vremea apostolatelor acum începe însă drumul nu bate peste cadavrul rece al bisericii noastre*. Ascultați și pricepeți că „înfierând și nimicind încă în fașe astfel de porniri păcătoase” ca și cele din unii articoli de contrabandă fie ei publicați la Brașov, ori chiar trimiși Aradului dela Blaj, de vre-un *preaumilit urmaș (!) de mari apostoli*, noi nu facem decât minimul ce ni-l impune conștiința noastră de români și de uniți, iar dacă *ordinul* lui Șaguna cu boicotarea presei ce ne sfășie biserica, s'ar copia în zilele noastre, noi n'amrâde cu hohot de *peirea Gazetei* și de neputința „Românului” ci pătrunși de durerea cea mai amară am constata numai, că unor oameni le-a fost mai dragă umilirea convingerilor noastre celor mai sfinte, decât pacea și bunăntălegerea spre înălțimea luminoasă a acelorasi culmi, — înspre curățenia dumnezească a acelorasi idealuri! —

Orbecăm într'o noapte oarbă; ceriul este acoperit de nori gri; stelele și luna nu se mai văd; iar luntrea bisericii noastre plutește pe

FOIȚA.

Biserica S. Uniri din Tâmpăhaza—Ujfalău.

Satele și poporul, monografie istorică

de Dr. Iacob Radu, canonic.

(Continuare și fine).

Reproducem din carte paginile scrise de Szmigelszki privitoare la pictura bisericii:

„În pictura veche a bisericilor orientale și astfel și în a celor românești se poate remarca ca un principiu fundamental al acestei arte, o reprezentare cât mai completă a tuturor persoanelor, lucrurilor și momentelor, pe cari se razimă întreaga credință creștinească, precum și întreaga istorie a mântuirii neamului omenesc. De aici a urmat apoi, că pictorii au trebuit să așeze pe un fond relative mic o mulțime imenză de icoane, cari tocmai pentru numărul lor cel mare, trebuia să aibă dimensiuni foarte reduse, ceea ce prea adese-ori cădea în detrimentul artei.

Intr'o biserică modernă aceasta manie — altcum străină artei antice creștine — de a umplea toate ungherele accesibile și neaccesibile ochiului cu reprezentări iconografice, și-a pierdut toată îndreptățirea, și

năzuința artistului trebuia să se îndrepte într'acolo, ca echilibrând cu măsura cuvenită decorul figural și ornamental, icoanele să fie reprezentate în numărul și dimensiunile cuvenite, pentru ca să poată produce efectul instructiv și estetic, în amândouă cazurile înălțător de inimă.

În conformitate cu acest principiu, și cu conșiderație la spațiul mai restrâns, ce a stat la dispoziție în biserică din Tâmpăhaza—Ujfalău, s'au zugrăvit numai cele mai indispensabile icoane, cari însă în complexul lor dau întregul reprezentărilor obișnuite.

Interiorul bisericii ca dispoziție arhitectonică ne oferă forma unei bazilici, cu naia de o lungime predominantă închiată către sanctuar de o absidă semicirculară, iar imediat înaintea acesteia, având de amândouă părțile câte o fridă asemenea semicirculară.

Naia înaltă este luminată prin șase ferestri foarte mari, cari nu ne lasă câmpuri mai vaste pe pereți, apte pentru aplicarea de icoane, și este acoperită cu o boltă cilindrică împărțită prin șase arcuri, răzimate pe pilastri, în cinci secții de câte 3—4 m. lărgime.

Absida și fridele laterale sunt acoperite cu conche semicupolare. Cupola centrală lipsește; în locul acesteia însă secția respectivă a boltii cilindrice este mai largă, decât celelalte secții interarcuale, așa încât fără mari greutate s'a putut așeza aici icoana Pantocratorului cu accesoriile sale. Pe cele

cinci secții, amintite mai sus, ale boltei s'a putut așeza ciclul iconografic astfel alcătuit, încât să ne dea reprezentările cele mai indispensabile și mai caracteristice, cari laolaltă să corăspundă cerințelor liturgice și să ne ofere un tablou cât se poate de complet al istoriei mântuirii.

La locul de frunte și mai central, pe bolta aflătoare înaintea sanctuarului, s'a așezat într'un medalion mare icoana în bust a Pantocratorului încunjurat de cele îngerești ale heruvimilor, serafimilor și scaunelor. În cele patru colțuri ale boltei sunt zugrăvite icoanele celor patru evangheliști împreună cu simboalele lor.

Dintre profeți, prevestitorii venirii Mântuitorului și a împărăției mesiane, s'au zugrăvit pe celelalte bolte în medalioane mai mici, cei patru profeți mai mari: Isaia, Ieremia, Ezechiel și Daniil.

Pe bolta a treia la mijloc, în conformitate cu obiceiul ardelenesc, s'a zugrăvit într'un medalion mare Preasfânta Treime în concepția împreunată, în patria noastră mai restrânsă, din ciclul iconografiei apusene, va să zică, reprezentând cele trei persoane dumnezeiești în chipuri omenesti: Dumnezeu-Tatăl în forma unui venerabil moșneag ținând globul lumii în mână; Dumnezeu-Fiul în concepția Pantocratorului cu evanghelia în stânga, iar Spiritul Sfânt în chip de porumb. Este de însemnat, că aceasta reprezentare a Sfintei Treimi lipsește cu totul.

coamele spumoase ale valurilor, ce o isbesc din toate părțile... E întunec și portul este departe, singura lumină ne-o dau scânteirile fulgerelor ce spintecă văzduhul și licărirea aproape pierdută sub orizont a farului dela term... Sufletele noastre sunt pline de amărăciune și tremurăm de frig sub *puvoiul de apă tulburie ce ne plouă pe trupuri* — de temut însă nu ne temem, frică noi însă nu avem, căci portul e departe dar *sigur*, și la cârma luntriței noastre lovite de unde nebune odihnește Hristos, care toate le știe și toate le poate, Hristos care mulcomește talazurile și oprește furtuna, iar în sufletele noastre arde aprinsă făclia alor două iubiri învingătoare pururea: *a iubirii de legea noastră sfântă și a iubirii de neamul nostru scump*. — Alios vidi ventos aliasque procellas!

Spre orientare. *Discuția ce s'a pornit pe urma articolului din Românul «Veniți apostoli» a ajuns pe o pantă atât de primejdioasă, încât continuându-se va mări numai antagonismul dintre preoțime și credincioși, provocat atât de pe neașteptate de bula papală cunoscută. Drept aceea ținem a declara, că pe cât de legitimă ne este lupta*

noastră de apărare împotriva ideilor de defecționare desfășurată de foile naționale, tot așa de explicabilă și iustă ținem mahnirea mirenilor nostri și în primul rând a intelectualilor, împotriva dispozițiilor din aceea bulă. Prin apărarea noastră însă nici decum nu vrem să deplasem chestiunea și aprinzând lupta între frați, preoți și intelectuali, să-i ușurăm biruința adevăratului dușman asupra noastră. Nici desconsiderația elementului mirean nu vrea să fie aceasta apărare, cum reese din unele articole ale foilor naționale, pentru că în definitiv tot numai mireni vor hotărî lupta provocată de bula papală. E ceva foarte natural, că acum, după ce pașii întreprinși de Arhieriei la Roma n'au avut rezultatul dorit, după ce preoțimei îi cad azi-mâne din mână toate armele legale și canonice, să vină mireni și să prindă ei steagul apărării de sine. E acesta un așa lucru firesc, încât o biserică vie direct îl așteaptă dela fi săi. Până acuma am înțeles-o aceasta și pașii întreprinși de preoți, mireni, ca frați dulci, de bună seamă n'au rămas fără rezultat la locurile competente. Noi sperăm că astfel vom și birui. Deci să nu deplasăm chestiunea

dilor dela foile naționale! Nici la o luptă cu arme ilegale sau plane necinstite să nu ne gândim, căci amenințarea cu defecționare va slăbi numai rândurile noastre și va asigura biruința dușmanului. Noi credem, că împrejurările și viitorul ne va fi povățuitorul cel mai bun în lupta, ce ne așteaptă. Dar aceasta nu divizați voim să o purtăm, ci ca frați dulci, cari suntem amenințați de aceeași primejdie comună.

Calvinii împotriva episcopiei gr. cat. maghiare. După cum a fost de prevăzut episcopia maghiară a ajuns ca să nu-i trebuie nimănui. Până-ce toată chestia a strălucit în lumina deșartă a maghiarizării valahilor, au ținut cu toții isonul întru preamărirea ei — papistaș, calvin, unitar — jidov. Ba conventul calvin din Dobrița a intervenit *oficios* la guvern pentru intruparea acestui vis de glorie a timpurilor acestora de lacomă desnaționalizare. Și acum iată-i și ei tremurători. Pe când noi ne temem limba și naționalitatea de noua episcopie, ei își tem azi — biserică. În Dobrița a pornit anume tinerimea calvină a școlilor superioare reformate și a mers cu steagurile lor la casa orașului, unde au trimis o deputație de zece sub conducerea lui Bányai István, care a predat dlui primar al orașului un memorandum, în care tinerimea protestează împotriva încercării de a fixa sediul noi episcopii gr. cat. maghiare în Dobrița „deoarece episcopia aceasta este în

din ciclul iconografei orientali; de comun se reprezintă în chipul celor trei ingeri, caei au cercetat pe Avram. Peste tot Dumnezeu-Tatăl, în monumentele cele mai vechi, se reprezintă în chip simbolic, prin apariția unei mâni străbătând din nori cu gestul binecuvântării. Reprezentarea în chip de moșneag n'am întâlnit-o nicăieri, nici chiar în scenele zidirei lumii, unde, ca spre pildă în baptistierul din Florența, Dumnezeu-Tatăl poartă chipul Mântuitorului.

Pe bolta a cincina, deasupra pronaosului sau tinda muierilor, se află în medalion icoana Născătoarei cu pruncul în brațe.

Dintre persoanele testamentului nou, luându-se afară cei doisprezece apostoli de pe tâmplă, precum și dintre sfinții și martirii erei creștine, nu s'a zugrăvit nici unul. S'a zugrăvit însă deasupra corului tinerimei o icoană simbolică, compusă în limba artistică a catacombelor romane și în câțva și în spiritual simbolismului medieval, cultivat atât în apus, cât și în răsărit. În mijlocul câmpului pe un altar de piatră, Mielul lui Dumnezeu sângerând, încunjurat jur împrejur de viță de vie (sângele Domnului), mai încolo niște edificii împrejmuite de arbori de finic (rainul), iar mai de pe de laturi păuni (nemurirea) și drept tălcuire viersurile: Ceeace pe mielul lui Dumnezeu ați mărturisit etc. (din troparele morților).

Icoane istorice din viața Mântuitorului s'au ales așa, ca cele mai principale — re-

prezintate în dimeziuni mari — să aște loc pe boltele bisericii, iar restul în miniatură, la locurile corespunzătoare pe tâmplă.

În absidă s'a zugrăvit, ca cea mai indispensabilă, icoana cinei celei de taină în concepția liturgică, adică împărțirea pâinei și a vinului între sfinții apostoli. Celalalte (d. e. ierarhii Vasile, Grigorie și Ioan etc.) din lipsa de spațiu și din alte considerații, au rămas afară, iar icoana Maicii Domnului între heruvimi, din cauza, că pe concha absidei ar fi fost pentru privitorii din naie acoperită de tâmplă înaltă, ce s'a așezat la loc mai înalt sus de tot pe tâmplă.

Fruntarul, tâmplă sau iconostasul, are toate icoanele obișnuite: în rândul din jos cele patru icoane împărătești: Arhangeli și Bunăvestirea; în etajul întâiu hramul bisericii, adică pogorirea Spiritului Sfânt și praznicile: Bunăvestirea, Nașterea întimplinarea și Botezul Domnului, Intrarea în biserică și Adormirea Maicii Domnului, în etajul al doilea icoana Mântuitorului șezând pe tron între cei 12 apostoli; în etajul al treilea Maica Domnului, încunjurată de heruvimi, serafimi și profeți. În vârful tâmplei obișnuita Restignire cu icoanele Maicii Domnului și a sf. Ioan evangelistul.

În decorația ornamentală, atât a pereților, cât și a tâmplei, elementele decorative în parte sunt împrumutate din stilul

istoric anti-creștin și bizantin-romănesc. Mădes aplicată este, înalte de toate pe baza înșămătății sale simbolice, vița de vie. Mai puțin apt mi-s'a părut pentru o nouă lucrare acantul aplicat și răstălmăcit până la esauriare de toate stilurile.

Ingeri, figuri, plante și animale simbolice accesibili și mentalității moderne: crucifixuri, porumbi, pești, stâlpi de finic etc.

Motive din arta poporană mai des pe arcuri și la încadrarea icoanelor; dar mai cu seamă și exclusiv, și unde din punct de vedere stilistic sunt ireproșabile, pe vitrajurile (mosaic de glaze) ferestrelor...

Cartea are frumoase ilustrații de port, oameni și obiceiuri din comună. E o laudabilă lucrare, care face cinste autorului.

Cugetări.

Numai cei proști se îngămfă de laudele ce li-se aduc.

*

Greșeala de azi să-ți fie povăța de mâine.

*

Ca să trăiești bine, trebuie să cunoști viața.

*

Însămătatea unui om o prețuiesc semenii săi, după folosul care i-l aduc lor.

danna autorității bisericii reformate". Depuțatia a cerut, ca memorandumul tineretului reformat să fie supus debaterii adunării generale orașanești. Primarul Kovács József, a declarat, că el încă e aderentul acelora, cari pretind, ca sediul noii episcopii să fie în Hajdudorog și aprobă ținuta tinerimii, pe care o va sprijini.

Li-se deschid deci ochii — și reformatorilor. Deocamdată numai întru atât își văd primejduita existența. Să sperăm, că în curând vor mai scrie și alte memorande, în cari vor protesta de adreptul împotriva ființei numitei episcopii, care e tot așa de primejduioasă pentru biserica calvinească, cum e pentru noi. Și să sperăm, că se vor auzi glasuri de protestare azi mâine și din partea papistașilor. Căci deși i-a orbit Dumnezeu de șovinism, cruda realitate le va deschide ochii să vadă, că nu e tot aur, ce lucește.

Internat românesc la Baia-mare.

Fericiții noștri înaintași a căror loc de muncă l'am moștenit prin anii 1877 făcându sfatul înțelept că în orașul Baia-mare să se ridice un orfanotrofiu pentru orfanii de preoți. Spre scopul acesta, după cum vedește socoteala încheiată în 1877 31 Martie atunci era un capital de 10.139 fl. care după trecerea alor 30 de ani, trebuie că a ajuns 60.000 coroane, poate și mai mare, binetnțele dacă a fost îngrijit bine.

După ce orașul acesta are gimnaziu de stat, unde aproape majoritatea studenților o formează români, unde tot jurul și chiar a treia parte a orașului îl formează românii, unde gravitează la școală: Maramureșul, Chiorul, Selajul, Sătmărul și Ugocia, la tot cazul un internat este trebuință urgentă.

Viata noastră culturală română în deceniul din urmă prin stăruința și munca de admirat a preotului din loc Al. Breban a luat o dezvoltare temeinică și hotărâtă. În butul tuturor intriganților văzuți și nevăzuți, cari să pusesse curmeziș a opri zidirea bisericii, casei parohiale și școală, preotul a isbutit.

Trecând peste toate pedecile frunțașii bisericii noastre române să pot astăzi fiți, cu biserica grandioasă, casă parohială și capelanală cu etaj și școală bine întocmită.

Având noi aci bărbați de muncă, tărie și voință spre progres, aranjarea unui internat va merge cât se poate de ușor. Un gest plăcut al Arhiepiscopului oțelit în muncă, împreună cu spriginul material al cărui capital să află sub înalta Lui dispunere ajunge ca internatul să crească ca arborele pădurei din poveste, căci brațe viguroasă așteaptă cu dor să poată isprăvi un lucru mare și neperitor.

Internatul odată întocmit, să va susține de noi, cari avem tot interesul să ne vedem copii sub scut și educațiune bine îngrijită. Timpurile schimbându-se tot spre mai greu, datorință avem să ne creștem moștenitori,

vârtoși, deștepti și tari, cari să răsbească în lupta care-i așteaptă.

Dacă avem ceva prețios de valoare incontestabilă în economia națională, aceia sunt copiii noștri dela educațiunea cărora este condiționată ființa noastră de neam. Vrem să fim? atunci să ne punem la adăpost copii, să nu lăsăm sufletul acelora de pradă, să zidim cetate unde se fie educați în credința străbunilor, în legea noastră în dragoste de biserică și limba mamei noastre.

Turma risipită, fără păstori ageri, fără grije și fără dragoste păzită, zi de zi scade, căci multe sunt animalele răpitoare cari a leargă după pradă și pândesc ocazia; dar noi să priveghem.

Nimic mai ușor, decât întemeierea internatului în Baia-mare. Locul odată câștigat, căci materialul de clădit prin însuflețirea să va aduna în câteva zile de cătră poporul nostru plugariu, care este bine disciplinat, și totdeauna gata de jertfă când conducătorii reclamă ajutorul lor.

Am avut ocaziune a cunoaște firea multor poporeni din multe provincii locuite de români, dar nici unde n'am găsit însuflețirea de jertfă, muncă și unitate ca la poporul din satele noastre cari încunjură Baia-mare, dacă conducătorii apelează la concursul lor.

Făcuta-i multe lucruri mărețe, săvârșita-i fapte nemuritoare Arhiepiscopul preasfințit, pleacăți voința cătră acești fii ai Tăi cari la glasul Tău ca albine vor alerga la muncă ca filor noștri și strănepoților cuib statornic să le zidească, spunele că sub scutul Tău voești să vezi odraslele neamului cari departe de vatra părintească și între streini să aibă casă de dragoste, de educațiune adumbriți de iubirea Ta Arhiepiscopă. După cum Hristos a zis: „Lăsați pruncii să vină la mine“, întocmai ne spune, căci din inimă și suflet curat așteptăm acel glas să așezăm ce Dumnezeu ne-a dat mai scump sub grija Ta.

R. Cristur 1912. I. COSTIN, preot-gr-cat.

Correspondințe.

Cronici Bucureștene.

— Dela corespondentul nostru —

Dela Mangalia noastră, o localitate în Dobrogea, se aud bubuiturile tunurilor, și bieții ce Bulgari, cari din apropiere nu au fost înrolați, se refugiază la noi. Nu e deci nici o mirare, că noi urmărim focul din Balcani cu o atențiune mult mai încordată, decât alte popoare. Nu numai gazetele, dar și alte lucruri ne pun înaintea ochilor tot numai războiul. Bulgarii și Sârbii ne-au plecat în țara lor, iar legumile și verdețurile le-au cumpărat cu un preț bagatel niște negustori, cărora suntem siliți să le plătim prețuri în-doite. Pe coastele țării noastre

trec în continuu sute și mii de voluntari „bulgari“ veniți din Rusia, cari aduc cu sine munițiuni, surori de caritate pentru Bulgaria, Serbia, Grecia și Muntenegru, și milioane de ruble pentru aceste patru puteri. Lucru evident, că noi nu putem sta cu mâinile în sân.

România de altfel e neutrală. Pe la noi prin țară au trecut cele 300.000.000 de franci ai lui Abdul Hamid, cari s'au vărsat în tezaurul de războiu al Turciei. Bulgaria ne face într'una declarații de dragoste și de admirație, deși n'a avut nici măcar atât bun simț, ca alături de Țara liberator să pomenască și numele Măriei Sale Vodă Carol în manifestul de războiu adresat poporului, cu toate că Măriei Sale au să-i mulțamească Bulgarii, poate în rândul întâiu, independența țării lor. Noi am lăsat să treacă prin țară sutele de milioane ale Turcilor, și la laudele Bulgarilor nu reflectăm. România ca stat e neutrală precum e și Austria. Noi nu facem mobilizare, căci nu avem nici o nevoie de ea. Când va sosi ceasul, și va trebui să ne pregătim și noi de războiu, în trei zile ne concentrăm toată armata în punctul, unde dorim. Sumele mari de bani, cari s'au vărsat în anii din urmă în cheltuielile militare, ne-au provăzut armata cu toate cele necesare.

Dacă România oficială s'ar fi declarat deja în favoarea cutărej părți beligerante, ar fi fost o mare lipsă de tact, care putea să ne aducă pagube colosale. Majestatea Sa Regele Carol e un rege înțelept, și Dumnezeu primește rugăciunile preoților români, cari neconțin se roagă pentru biruința și pacea Măriei Sale, ca „Dumnezeu mai mult să-I ajute, și să-I îndrepteze calea Lui întru toate, și să supună sub picioarele Lui pe tot vrășmașul și protivnicul“.

România oficială e neutrală, statul. Noi însă, întru cât nu ne socotim ca făcând parte din stat, ci ca Români, cum sunt și frații noștri de peste Carpați, noi am avut deja înainte de începerea războiului simpatii față de Turci. Dacă fraților noștri din Macedonia le merge așa de rău, sunt Grecii de vină, cari ne-au smuls sute de mii dela suflet, grecizându-i, iar pe alții i-au omorât. Dacă în Bulgaria nu dă nici un semn de viață jumătatea de milion de Români, sunt Bulgarii de vină, cari ne persecută până la moarte și ne nimicesc prin biserica lor ortodoxă și prin școala bulgară. Dacă în Valea Timocului doină să cântă așa de jalnic și fără vlagă, vina o poartă Sârbii, cari nu vor să admită în țara lor o altă biserică și școală, afară de a lor, și prin aceasta înăbușe suflarea românească la 300.000 de oameni. Ce simpatii am putea să avem noi față de aceste țări, cari s'au umflat astăzi în pene, și au pornit „războiul crucei“ în contra semilunei, mai favorabilă nouă, și chiar creștinilor, decum sunt Sârbii și Bulgarii pentru creștinii, cari nu sunt de legea lor.

NEUMANN M.

furnizor imperial & regesc cameral și de curte,

Cluj, piața Mátyás király 14.

Pardesiu dela 32 Coroane în sus.

Mare asortiment de vestminte bărbătești, de juni și de fete.

Catalog se trimite gratuit și francat.

Costume de modă dela 36 Cor. în sus.

Turcia n'a fost așa de slăbită prin războiul ce l'a purtat cu Italia. Soldații, cari s'au luptat în Africa, au fost cei mai mulți indigeni din Tripolitania și Libia, cari au dat în cea mai mare parte, din punga lor cheltuielile de război. Imperiul turcesc a fost izolat, și n'a putut să transporte soldați pe câmpiile Tripolitaniene. E o măhnire pentru Turci pacea încheiată în condițiuni puțin favorabile, dar soldații lor nu sunt deprimăți, grosul oastei lor n'a fost bătut de Italiani, și știu foarte bine, că nu era în cotro, trebuia să se facă pacea cu inamicul, doar nu puteau să poarte focul în 5 părți. Turcii sunt dornici de luptă, au echipamentele necesare, și bani câți le trebuie, de ar ținea războiul ori cât de mult. Oameni cari să meargă în luptă, încă au; în caz extrem pot să aibă o armată de 3 milioane 600,000. Față de aceasta trebuie să se ascundă micile armate, pe hârtie mari, ale statelor balcanice.

Nu se pot măsura statele aliate cu dușmanul lor. Bulgarii nici acum n'au opincile necesare soldaților, cu toate că își cumpără în continuu din București și Ploiești. Uniforma militară, la foarte mulți, va fi haina de „civilie”. Hrana le va fi foarte defectuoasă, deși au luat tot ce au găsit pe la prăvălii și negustori.

Ceeace li va zdrobi pe Bulgari și pe Sârbi e sărăcia. Au mai rămas acasă numai cei neputincioși și mamele, cari trebuie să îngrijească de copii. Toate fabricile și oficiile au încetat orice activitate. Nu se mai poate câștiga nici o sfărmitură de pâine, iar ce a fost, s'a adunat ori s'a dat pentru război. Războiul nu era încă declarat, și Sărbia a trebuit să voteze un milion de franci pentru ajutorarea sârmanilor rămași acasă, iar în Bulgaria se fac într'una colecte spre acest scop. La Belgrad au trebuit să scoată pe oameni din pușcărie, pentruca să crește orașul.

Chiar de ar învinge, Bulgaria și Sărbia nu se mai pot reculege nici în 20 de ani.

Toată lumea se miră, cum de au început războiul cu Turcii aceste patru state, între împrejurări nefavorabile pentru ele. Rusia, care joacă cea mai perfidă politică, ea a fost care i-a îmbărbătat, dându-le și bani, și soldați aprovizionați, și surori de caritate și paturi pentru bolnavi, la toate patru statele. Numai Bulgariei i-a dat 80 de milioane de franci. Și în același timp, pe față, strigă în gură mare, că ea vrea pace, și s'a supărat pe Muntenegru, pentruca a declarat război. Muntenegru are 230,000 locuitori, întreg bugetul lui e 600,000 franci, din cari se cheltuiesc pentru miliție 170,000; cum ar fi putut începe războiul păcurarul dela Cetinje, care umblă cu cămașa scoasă, ca și țărani, dispunând de o sumă așa de mică? Un arhiduce rusesc a sosit în săptămâna trecută la Cetinje, și dela acesta de sigur nu a furat nimeni milioanele trimise de Otce Nicolai. (Când s'a proclamat rege Nikita, țarul Rusiei i-a trimis prin un ofițer un cadou 300,000 franci în numerar, cari însă „au fost furate” în Fiume. Culeg.).

Știrile de pe câmpul de război sunt cât se poate de contrazicătoare. O telegramă bulgară spune de ex. că atâtea mii de Turci au fost prinși în cutare loc, iar cea tur-

cească spune tocmai contrarul. Urma alege. Corespondenții n'au voie să anunțe pierderile statelor, sub al cărui scut stau. De aceea să nu credem, că Turciei, care trimite foarte puține telegrame, îi merg lucrurile așa de prost, cum scriu gureșele ei dușmane.

Războiul de astăzi ne reamintește pe cel din 1877/8. Și atunci s'a început fără noi, dar pe urmă am intrat și noi în foc. Așa credem, că va fi și acum, și sperăm să ne mai rontunzim țara.

Războiul acela, dinainte cu 35 de ani, ne este astăzi înaintea ochilor în filmul de cinematograf dela sala Eforiei. După multe și grele exerciții, s'a făcut acest film, care costă o mulțime de parale. E e mare bucurie și însufățire pentru orice Român, care poate să-l vadă, și mai cu seamă în orele, când muzica militară, cântă toate cântările și marșurile potrivite.

În vederea evenimentelor grele, cari se petrec în vecini, politicienii noștri își dau mâna de înfrățire, și se face concentrarea partidului conservator. Dl Tache Ionescu a stabilit deja programul de împăcare cu Dl Titu Maiorescu, și sub șefia acestuia din urmă se va face un nou minister, în care portofoliile vor fi împărțite în mod egal între carpiști și tachști. Dl Carp, șeful partidului conservator, nevoind să reiea relațiile normale cu liberalii nici chiar acum, n'a vroit să primească președinția consiliului de ministrii, și pentru binele țării s'a jertfit, demisionând și din șefia partidului conservator.

Delateiu.

Noutăți.

Războiul balcanic. Știrile mai nouă sosite de pe scenă teatrului sângeros din Balcani anunță victoria armelor turcești. Atacul bulgarilor la Kirkilisse n'a reușit, aci s'a dat o luptă în cursul căreia bulgarii au pierdut 3000 oameni. Trupele bulgare urmărite de armata turcă s'au retras la graniță.

După comunicatul oficios al ministrului de război turc poziția trupelor beligerante să prezentă astfel: Luptele angajate pe linia Adrianopol continuă cu mai mare violență. Luptele să întind în acest moment dinspre nord-vest de Kirkilisse până la răsărit de fluviul Tundja. Mari încăierări au loc și în jurul localității Kirkilisse. Forțele otomane au luat ofensiva direct spre Djumaibala prin Carovo și Egripalanka. Luptele cu sârbii continuă în jurul Priștinei. Sârbii au voit să treacă în Sandjac prin Covorecapru.

Muntenegrenii au încetat ofensiva la vest de lacul Scutari, ei se încearcă să ajungă acum la Scutari pela vest.

Forțele otomane dela Scutari au fost întărite așa, că orașul nu e amenințat de nici un pericol.

Eternizare. Din București să anunță, că Primăria capitalei București a eternizat amintirea nemuritorului canonic Bunea dând unei strade nouă numele de „Canonicul Bunea”. Acest frumos act de pietate față de memoria distinsului canonic, pe care odinioară cu fală l'am numit al nostru, va produce — credem — multă mângâiere în

inimile noastre Vrednicilor edili ai Capitalei pentru aceasta frumoasă eternizare le transmitem viile noastre mulțumiri!

Cuvaj dimis. Se svonește cu toată siguranța că Cuvaj comisarul Croației — își va părăsi postul — cedându-l unui guvernor militar. Guvernul unguresc cu acest nefericit agent provocător — a mai pățit un fiasco. — Prin pasul acesta suntem mai aproape de trialism de care unghurii au o întemeiată frică. — Prin purtarea lor bruscă unghurii pierd mereu. — Situația lor susținută pe minciună se clatină și nu va întârzia momentul ca să fie puși la locul unde de fapt li se cuvine.

Post festa. Biroul Asociației a cerut dela ministrul comunicației bilete reduse pentru adunarea Asociației la Sibiu. Ministrul a și împlinit aceasta cerere justă, acordând 100 bilete reduse pentru adunarea generală din Sibiu și li-a pus la dispoziția Asociației tocmai la 5 zile după încheierea adunării!

Bunăvoință, nu-î vorbă!

Roald Amundsen în Budapesta. Descoperitorul polului Sud, Roald Amundsen a ținut Luni în Budapesta o conferință asupra expediției sale în prezența mai multor arhiduci. Din Budapesta marele căpitan norvegian a plecat spre același scop la Gratz. De acolo va percurge orașele Elveției, apoi va vorbi în Paris și mai pe urmă, în luna Decembrie în Londra. Anul viitor îl va folosi pentru a-și publica într'un op voluminos evenimentele expediției și observațiunile sale științifice. Acest op va apărea deodată în limba engleză, germană și norvegiană. La începutul anului 1913 va porni în expediție nouă la polul nordic.

Atentat în contra moștenitorului de tron rus. Din Petersburg se telegrafează, că nihilistii ar fi încercat un atentat în contra familiei țarului, căruia a căzut jertfă moștenitorul de Tron; acesta ar fi fost grav rănit de un anarhist, care a pătruns în castel în haine de servitor.

Necrolog. † Văd. Eva Șerban născ. Timar după scurte suferințe, fiind împărțită cu sfințele Taine, și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului Miercuri noaptea în 23 Octomvrie st. n. a. c. în etate de 62 ani. Ramașitele pământești se vor depune spre vecinica odihnă Sâmbătă în 26 Octomvrie st. n. a. c. la 1 oră d. a. în cimiterul greco-catolic din loc. Voila, la 24 Octomvrie 1912. Odihnească în pace! Jalnica familie.

MAI NOU.

Lupta dela Kirk-Kilise.

Telegramele sosite de pe câmpul de război anunță, că bulgarii au ocupat orașul Kirk-Kilise, cel mai însemnat punct strategic de pe linia Adrinopolului. Lupta a fost de o înverșunare fără seamăn, dar oștirea bulgară a scos pe Turci din oraș, cari au fugit în cea mai complectă disordine cătră Üsküb. După aceasta ocuparea orașului Adrinopol e numai chestie de timp. Învingerea bulgarilor la Kirk-Kilise inspiră cea mai mare îngrijorare în întreagă Europa, căci acum e mare întrebare, de se va putea evita războiul general, ori ba?

Partea Literară.

Zaharizarea mustului.

După afirmarea astronomilor, un an mai nefavorabil ca acesta nu a mai fost de 137 ani. Timpul nefavorabil ploile și timpul noros a lipsit de razele soarelui și căldura trebuincioasă strugurii astfel, că în anul acesta cu greu să pot afla struguri în cari să fi ajuns formarea zahărului la gradul recerut, respective natural. Dar în viile stricate de peronosporă (rodie, fulger) de făinare (oidium tuckeri) de molie (Cochylis) și de ghiată, nu numai, că nu să desvoaltă zahărul trebuincios, dar nedesvoltându-să struguri indeajuns încep a putrezi. Astfel pe multe locuri vom avea un vin acru, rău și aplicat la toate morburile. Intre astfel de împrejurări, — cine voește să-și îmbunătățească vinul, — trebuie să zaharizeze mustul de cu bună vreme.

Notez însă aici, că, — după cum scrie foaia: „Revue de viticulture“ din Franca, — „vinul din mustul zaharizat este mai expus la morburii, ca vinul cu conținut de zahăr natural, pentru că din zahărul pus rămâne o parte nedisolvat, care apoi este stratul respective nutremânt bun pentru morburile vinului.“

Legea nouă a vinului din 1908 art. XLVII. permite zaharizarea mustului dar numai pe lângă observarea legii, a regulamentului și ordinațiunii mai nouă ministeriale reg. u. din 28 Sept. a. c.... În următoarele voui încerca de a face cunoscut proprietarilor de vii dispozițiile acelei legi în speranța, că vor trage ceva folos din ele vierii.

Aplicarea zahărului (extras din cartea mea) „Cultivarea viei și mannarea vinului, a morburilor și vindecarea lor.“ Carte cu 153 ilustrațiuni și cu o extindere pe 300 pag. aprobată de ministerul reg. ung. sub Nr. 96,780/1912.

Aplicarea zahărului la must este afară de unele cazuri, oprită.

Zaharizarea în restimpul dela stors până cel mult la 30 Noemvrie a aceluiaș an este permisă numai la cerere dela diregătoriile îndreptățite la aceasta și pe lângă observarea regulilor de control și exclusivă pentru a îmbogăți conținutul de tot puțin de zahăr al mustului. Aceasta să poate face însă numai până la conținutul de zahăr, ce să obține întră împrejurările din anii normali. „La un hectolitrul de must însă la nici un caz nu este permis a adauge mai mult de 4 kilograme de zahăr.“

Pentru de a obține îngăduința de zaharizare, trebuie înaintată cerere în acest scop dela vre-un directorat de școală de vierit sau dela inspectorii de vierit și vinuri din locurile respective (ord. § 17). Contra decisiunilor (hotărârilor) adusă în această materie, cel ce a cerut îngăduința, poate apela în restimp de 15 zile dela înmanarea decisiunii, la ministrul de agricultură. Pentru zaharizare se poate folosi numai zahăr rafinat de napi sau de trestie. Folosirea altfel de zahăr precum de aspreală, de struguri, de cartofi, zahăr topit în apă, zaharină sirup de zahăr etc. este oprită.

Este strict oprită zaharizarea mustului

sau vinului cu scopul de a obține vin dulce (§ 4).

Vinul sau mustul zaharizat nu să poate numi „natural“, „veritabil“ sau cu alt atribut prin ce s'ar putea naște presupunerea, că n'ar fi fost zaharizat (§ 5.)

Ceice amestecă în must materii oprite de lege, asemenea căi-ce-l aduc în circulație ca vin „natural“ sau „veritabil“ comit falsificare și să pedepsesc cu 8 zile până la 3 luni închisoare și cu 10—100 cor. amendă în bani (§ 38.)

La rugarea pentru îngăduința zaharizării, să alătură din fieare soi de vin câte un litru de must ca mostră. Când e pe-o formă vinul din mai multe buti, să ia din fiecare bute și amestecându-l să face un litru. În cazul acesta să poate trimite din 20 buti: cel mult însă până la 150 hectolitri — numai un litru. Dacă mustul e adunat dela mai mulți vânzători să poate trimite ca mostră un litru și dacă cantitatea trece peste 150 hectolitri.

Mustul cu conținut de zahăr dela 15 grade în sus (măsurat cu gradatorul Klosterneuburg) nu-i permis a-l zahariza (§. 20.). Întră anumite împrejurări însă, când în acei ținut, în anii normali a îndatinat a fi mustul mai sus de 15 grade, să permite a-l zahariza între marginile legii și deacolo în sus.

Dacă mustul e din raionul altui inspector de vierit, — numai după transportare să poate recurge pentru zaharizare.

În rugarea pentru obținerea îngăduinții de zaharizare să pune: Numele și locul producătorului, locul unde s'a produs vinul, cantitatea și culoarea vinului, dacă este cumpărat sau roadă proprie, gradele mustului dela cules și în fine cantitatea de zahăr ce voește a adauge la must. Totodată să comunice locul și timpul zaharizării.

Dacă mustul a fost cumpărat dela mai mulți producători numele acelor să alătură într'un conspect la cerere. În conspect să indice numele dela cine a cumpărat, locuința aceluia, cantitatea mustului dela fiecare și locul unde s'a produs (comuna și comitatul). Sunt de lipsă aceste date, căci numai astfel poate hotărî, că până la câte grade poate admite zaharizarea.

Ca să nu fiarbă (fermenteze) mustul până ajunge la destinație. să pune în mostră 10—15 picuri de formalin, care să poate cumpăra în apotecă.

Dacă respectivul director sau inspector reg. ung. ar dubita în mostra trimisă, iese pe spesele recurentului în fața locului, ca să se convingă despre adevăr. Diurnul să plătește la perceptoratul de dare.

Respectivul este îndreptățit să fie de față la zaharizare și chiar pentru aceea recurentul este dator să se țină strict de terminal defipt. Organul de control să poate substitui prin cine voește. Spesele de drum și diurnul le supoartă recurentul.

Dacă zaharizarea nu s'a putut face la terminul defipt, recurentul poate cere termin nou; dar trebuie să se țină strict de terminul dat sub urmarea unei pedepse aspre.

La tipografia „Patria“ din Budapesta IX. Ullői ut, se pot căpăta tipărituri gata, cari trebuiesc numai umplute cu datele de lipsă.

Zahărul se aplică în modul următor: de exemplu avem bunăoară 5 hectolitri de must, care are 13 grade și voim a-l ridica la 17 grade. În cazul acesta luăm la fiecare

hectolitrul câte 4 kilograme de zahăr, — total deci 20 kilograme, — și le zdrobim bine într'o troacă de lemn curată. Turnăm apoi pe zahăr must (apa este strict oprită) și mestecăm până se topește zahărul bine; astfel pregătit în fine îl turnăm în mustul ce voim a-l îndulci și îl mestecăm și aici bine. Zaharizarea să face mai bine când mustul este în cea mai mare fierbere (fermentație), căci atunci se disolvă zahărul mai bine.

Din conținutul unui chilogram de zahăr dobândim 1/2 grad de alcool sau 1 grad de zahăr după gradatorul de Klosterneuburg; iar în cazul de față conținutul de alcool de 6 1/2 grade l'am ridicat la 8 1/2 sau după gradatorul Klosterneuburg la 17 grade de zahăr, prin ceea-ce vinul va fi de un gust mai bun și mai tare ca mai înainte.

Daniil Graur, învățător.

Noaptea sf. Bartolomeu.

După **BOLANDEN.**

Trad. de **Aurel B. Gajia**, profesor.
(Continuare).

— Nu așa pretine! Fii bun ascultă-mă, Mântuitorul a făcut destul pentru păcatele lumii întregi. Meritul lui e fără margini. Dar depinde dela libera voie a omului să se folosească de meritul lui Hristos și să folosească mijloacele date de El. Singur numai credința nu-i de-ajuns. „Credința fără fapte este moartă“. Și Isus Hristos ne spune: „Nu tot cel-ce îmi zice mie Doamne, va intra în împărăția lui Dumnezeu, ci acela care face voia Tatălui meu, care este în ceruri, acela va intra în împărăția cerurilor.“ — Nu-i adevărat. Toate câte le spun sunt minciuni și iscodiri de ale minții. Aceste încă sunt iscodituri, cari pe încetul s'au furișat și au intrat în textul bibliei. Sunteți niște adevărați păgâni ordinari. Lasă să vă spun eu adevărul, eu care am ascultat învățăturile lui Dumnezeu chiar din gura lui Calvin. Deci ascultați ce spune Spiritul adevărului.

După spusele aceste, cari erau ca și o introducere basată pe autoritatea lui Calvin și al lui Luther a urmat puțină pauză. Ieremia și-a ridicat ochii spre cer ca și când s'ar fi inspirat de sus.

— Fiecare om e predestinat pentru fericire ori pentru osândă. Cel predestinat la fericire poate face tot ce voește el totuși se fericeste. Poate fura, înșela cât numai voește, ori poate face ori-ce crimă și fără-delege el totuși se fericeste și paradisul nu-l pierde, căci Dumnezeu l'a predestinat pentru fericire. Iar acela care-i predestinat pentru iad, se poate ruga, posti, maltrata pe sine ori-cât de mult — nimic nu folosește, el de iad tot nu scapă, căci pentru aceasta e predestinat.

Apoi de nou privi, că oare ee față vor face călugării.

— Și ce ziceți la aceasta? Nu e mângâietoare învățătura aceasta? Vorbiți! Judecați!

— Nici-decum! — zise abatele.

Predicatorul a făcut o față iritată.

— Ce? Tu îți bați joc de mine, servul lui Dumnezeu? Raphu dai una peste gura nespălată!

Mandatul s'a îndeplinit cu severitate. De nu s'ar fi răzmat de ceea-alți călugării ar fi căzut la pământ.

— Sfârșește iute, — sfârșește iute, strigau hugenoții neliniștiți. În foc cu papistași!

— Incet fraților — incet numai! I-a mulcomit Macaveu Ieremia. Noi nu judecăm pe nime dacă nu-i prindem de fapt. După-ce acești mincinoși, spun că nu sunt idololatrii noi nu-i vom judeca până-ce nu-i vom prinde în realitate că mințesc. Guel, unde ești? Adu-l aici pe neblesnicul acela.

Din mulțime s'a prezentat un bărbat cu o față răutăcioasă. Acesta a prezentat predicatorului o șcatulă de tunichea.

Negați și acum că voi vă închinați idolilor? — zise cătră prinsoneri. Din partea mea ziceți ce vă place! Dar se spuné despre voi, că nu adorați numai idoli de lemn și de fier ci vă faceți idoli chiar și din pâne. În șcatula prezentă se află o mulțime de idoli făcuți din pâne. Deschise șcatula. Pe acești dumnezei făcuți din pâne i-am adunat din mai multe biserici papistășești pe cari le-am ars deja și din ele nu mai există decât pârșii arși. Vedete! Uitați-vă aici! Și ridică o oște arătându-le-o. Aceasta rotundă nu-i Dumnezeul vostru?

Această împrejurare a îndurerat inimile călugărilor. Rugându-să au căzut cu toții în genunchi și și-ar fi înleștat mâinile spre rugă, da erau cu ele legate la spate.

Fanaticii au început se riză batjocoritor. — Adoratorii pâinii, servii idolilor, în foc cu ei!

— Macaveu Ieremia suridea satisfăcut.

— Priviți aici, vedete ce Dumnezeu adorați voi? Zise luând o oște pe care, după-ce a sârșmat-o în gură, a aruncat-o la pământ. Acesta e Dumnezeul vostru păgâni neblesnici ce sunteți! Jos cu voi! V'am prins eu fapta sunteți vrednici de moarte.

Pe călugări i-au prins și i-au aruncat cătră rug. Hugenoții i-au legat pe toți la picioare și la mâni. Acei martiri ai credinții catolice, zăceau aproape fără simțiri.

— A! Voi nu voiți să adorați pe Dumnezeul făcut din pâne, zise Ieremia cătră cei doi conți? Voi vați pârșit credința și ați primit evanghelia cea sfântă?

— Te înșeli, dacă crezi așa ceva despre noi! zise contele Montluc. Noi tocmai așa catolici infocați suntem ca și călugării aceia, dar ne indoim să adorăm o oște despre care nu suntem convinși că e consacrată. Predicatorul a rămas uimit.

— Dacă însă stă astfel lucrul, atunci pârșește pe acești idololatrii. Fugi din Sodomă unde locuiesc numai reufăcători și idololatrii, cari voesc să pună mâna pe guvernarea provinciei Guienne. Ști ce a făcut moșul-tău? A tras pe roată treizeci de creștini adevărați și pe șeptezeci i-a spânzurat în mijlocul pieții într'o zi de târg.

— Pentru-ce? Spune cauza! zise Montluc.

— Repet cauza, — pentru-că au fost buni creștini zise Macaveu.

— Nu, ci pentru-că au fost niște ucigători ordinari, răspuse Montluc. Pe contele Fumel l'au străpuns, pe mai mulți catolici i-au împușcat, pe femei le-au maltratată, bisericile le-au desonorat și au desvilit steagul răscoalei. Împotriva acestor resvrătitori a trimis regele pe moșul-meu care a umblat pe calea legii și a dreptului.

— A observat legile dracului — zise Ieremia. Pentru aceea repet, fugi din Babel în orașul Domnului, unde locuiesc aleșii și sântii.

— Să taci nebuluie! a strigat contele infuriat. Ori-care demon, mai pe dreptul se poate numi fiul lui Dumnezeu, decât voi hugenoților, cari vă faceți casele pustii și ucideți pe cei nevinovați și desonorați lucrurile sfinte.

— Jos cu el, a inzultat pe hugenoții — Stați fraților, demânda Macaveu.

Se omorim o mie de papistași e un joc de copii. Dar a readuce singur pe unul dintre ei la calea cea adevărată, e un mare merit înaintea lui Dumnezeu. Din cauza aceasta pe abatele bigot, voesc a-l învinge cu armele științei. Deci tu pe ori-care protestant îl ții de un ucigaș, fur și aprinzător? Și pentru-ce? Căci nu cruță pe nime și însetează după sângele celor-ce cred în Roma cea veche. Tu Montluc ești un conte nebun. Dacă pe preoți am putea să-i estirpăm singur prin cuvânt, atunci n'am avea lipsă de vărsare de sânge, de fier și de foc. Acusa însă îți este nedreaptă; căci tot așa ai putea acusa pe Moise și pe toți adicții lui căci și ei au tractat cu canaanii și amalachiții întocmai ca și noi cu papistași.

Pentru aceea să știi că poporul ales înainte de ce ar fi ajuns în țara făgăduinții, a trebuit să treacă prin reformațiune sau se dărâme toate bisericile pline de idoli și să ucidă pe toți păgânii. Înainte de ce am ajunge în posesiunea Franței frumoase trebuie să ucidem pe toți papistași și să stîrpim cu desăvârșire idololatria. Doar e scris în cartea a patra a lui Moise, cap treizeci și șase: „Dacă nu voiți să ucideți pe locuitorii pământului... ceea-ce m'am decis să fac cu păgânii, aceea voi face și cu voi“. Dacă Izrael va permite să trăiască într'o țară canaanii cu papistași, acestia îi vor deda și pe ei la idololatrie. Vezi Montluc, din acest motiv îi stîrpim noi pe papistași. Și aceasta o facem la porunca lui Dumnezeu. Așadar, dacă tu ne bajocorești de noi îți bați joc chiar de Dumnezeu, a cărui percepte le îndeplinim noi.

— Am auzit mulți oameni de nimica, ascunzându-și faptele lor mizerabile, dar încă aceea n'am auzit-o, că cineva se zică, că deprinde păcatul în numele celui Preainalt. Aproape cred, că Franța și-a meritat soarta ei, dovedită față de oamenii aceia, cari păcatul îl atribue faptelor bune.

— Pentru aceea mângâie-te conte Montluc zise surizând fanaticul. Franța n'a cruțat nici eșafodul, nici sabia și nici rugul pentru estirparea fiilor lui Dumnezeu. Dacă Dumnezeu nu ne-ar fi apărat cu scutul său, fiecare ales ar fi deja mort.

— Mă alătur la părerea ta, zise contele Dubaurg cătră Montluc.

— E adevărat, noi papistași pentru Franța suntem aducători de perire, — a aprobat Macaveu Ieremia. Aceeași vom și rămânea până-ce de armele noastre nu vor cădea toți amalechiții.

(Va urma).

Proprietar-editor: AUREL C. DOMȘA.

Redactor respons.: AUGUSTIN GRUIȚA.

Dionisiu Popp.

tâmplar în Aiud—Nagyenyed, Vizutza Nr. 3. execută prompt, ieltin și artistic toată specia de lucrări de măsurit și strugărie, precum uși, fereste, mobile pentru casă, mobiliatură pentru școli și biserici, amvoane și iconostase.

Lucrările mele de brânșă aceasta se pot vedea în biserica greco-catolică din Aiud.

(99) 3—26

Vă pudrați? --- Da!

De când se află de vânzare și în Ungaria renumita

Pudră americană de porcelan

I E S S,

m'am obișnuit a folosi și eu pudră, pentrucă

Pudra de porcelan **less** este pudra cu mireasma cea mai plăcută.

Pudra de porcelan **less** este pudra cea mai fină din lume.

Pudra de porcelan **less** este pudra cea mai inofensivă.

Pudra de porcelan **less** împiedecă asudatul feței, a mânilor și a subsuorilor.

Pudra de porcelan **less** face să dispară zgrăbunțele și pietele pistrui de pe față

Pudra de porcelan **less** se lipește de pielea feței admirabil.

Pudra de porcelan **less** dă feței o înfățișare elegantă și plăpândă.

Pudra de porcelan **less** se uzită și ca pudra de față, cea mai fină din lume.

Pudra de porcelan **less** se capătă în cutii originali americane de câte 3 și 5

Cor. în 6 culori diferite și anume: în culoarea **albă, roza, roza-palidă, crem, crem-palid și în culoarea naturală a feței.** La comande să se spună anume și **lămurit:** în ce **culoare** și de care **preț** să se trimită pudra comandată.

Fete până și feciori dela țară

cumpără în cantități mari

CREME=DIANA

și

SĂPUN=DIANA

Alifie pentru înfrumșetarea feței și pentru fineța mânilor,

de când aceste se capătă pretotindenea cu prețul de

50 fileri.

Unicul mijloc împotriva zgrăbunțelor și a petelor pistrui de pe față.

Se poate comanda prin postă pe lângă rambursă dela

BÉLA ERÉNYI

Apoteca—Diana

în

BUDAPESTA, Károly-körut Nr. 5.

Comanda cea mai mică e de 3 Cor. Se poate comanda pretotindenea în țară.

(103) 5—10

Sfat și ajutor.

Cei ce sufer în defecte de mistuire, dureri și arsuri de stomac, constipație și alte scăderi împreunate cu aceste,

afă vindecare cu ajutorul

PICURILOR DE STOMAC
ai lui **BRADY**

numiți mai înainte „Picuri de Mariacell”, ce s’au dovedit de buni, acum mai bine de 80 ani încoace.

Se află în fiecare apotecă. O sticlă mare cu 1.60 cor., mică cu — 90 fileri. 6 sticle deodată cu 5.40 cor. 3 sticle mari 4.80 cor. trimise franco, dacă prețul se trimite înainte.

Apoteca K. BRÁDY la „Magyar Király” în Viena I. Fleischmarkt 2. Depot 5.

(107) 3-6

La mormântul Metropolitului Atanasie Anghel intemeietorul Unirii cu Roma, discurs rostit de Dr. E. Dăianu, Blaj 1912.

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern, supraveghiere medicală constantă.

Telephon 88-99.

Biu central, stabiliment medical:

Budapesta, Ferencz-körut 29.

Consurațiuni dela orele 8-9 a. m. și 4-5 p. m.

(8) 48-52 Director-șef

Dr. Cosmutza.

SALVATOR
asociație internațională de ajutorare.

Intemeiată pe sistemul de grupe ca și celelalte asociații de ajutorare. E însă

UNICA ASOCIAȚIA

care solvește ajutorul asigurat fără nici o detragere, fie grupa completă ori ba. Solvește la caz de moarte deja după 2 luni de memerie 25%, după 3 luni de memerie 50% și după 4 luni de memerie 75% din ajutorul asigurat; iar deja după 5 luni de memerie capitalul întreg. Atestat medical nu se cere. Dacă un membru a solvit în faese de caz de moarte 60% din capitalul asigurat, imediat i-se lichidează întregul capital asigurat. De membru se primește ori care persoană în etatea de 15-80 ani. Se pot asigura ajutoare de 1-6000 coroane. Taxa de înscriere: 6-16 cor. Taxa anuală de memerie: 4 cor. Taxa pentru fiecare caz de moarte 2-6 cor.

„SALVATOR“ e

UNICA ASOCIAȚIA

care din venitul curat anual împarte 25% între membrii; iar alte 25% le folosește pentru scopuri internaționale, culturale și umanitare Prospecte și blanchete trimitem gratuit și franco. Primim și membrii, cari ar fi deja înscriși la alte asociații.

Reprezentați harnici acceptăm în tot locul.

Reprezentanța generală pentru Ungaria
Timișoara (Temesvár) Josefín, str. domnească (Uri-n.) nr. 2, (102) 5-7

O vișoară piesă populară în 3 acte de *Octavian Prie* (pag. 99). Se află de vânzare la librăria seminarială din Balázsfalva-Blaj **60 fil. plus 10 fil. porto.**

Vatra familiară. Indemnuri și sfaturi pentru viața casnică. Cea mai potrivită carte pentru săteni! Cuprinde sfaturi creștinești și în o foarte frumoasă limbă populară. Editată de societatea de lectură „Dăruitor” din Seminarul Blajului. Se află de vânzare la oricare Librărie românească. **Prețul 30 bani.**

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Csnădiei 1-5. Edificiile proprii.

recomanda

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1911	K.	5,275,798.23
Capitale asigurate pe viață achitate	„	5,146,556.36
Starca asigurărilor cu sfârșitul anului 1911	foc	127,763,744.-
	vieată	10,931,322.-
Fonduri de intemeiere și de rezervă	cor.	2,520,492.-

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(5. 106 - ?)

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fier pentru clopote a lui

Antoniou Novotny

în Timișoara-Fabric

41-41-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 gk. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustarea de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețurantori ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.